

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Metropoli Berito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96119](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96119)

prope camera, propter cuius strepitum non potest studere. utri
possit ipsam expellere? Dic q sic. fm Spe. in ritu. de iudi. s. ge
nerali. ver. hoc etiã no. do. Ant. in proe. decre. f. Ire adde q a sua
lata super ista expulsiõne non pot appellari, fm Bar. in l. s. si de
mo. posses. fue. appe. qz est causa que celeritatem desiderat, ergo
non appellatur. Ad appellatur. Adde feli. in c. significauerit.
ad sine. de iudi. in l. si. si. de appel. reci. ¶ Sed quid si mallea
roses fuerint prope monasterium, adeo q propter strepitũ tur
baretur offiũ z cultus diuinus? Dic q possunt expelli. Tert. est
sing. r. vij. q. ij. c. pridẽ. ¶ Quid de doctore legẽte si scholares vos
ciferat. utrum possit dimittere lectionẽ? Dic q non gl. est singu.
xlviij. dis. scimus. Itẽ pro sua gl. facit. Nam dominium riparum
spectat ad istos, qui habent predia adherentia ripis. Insi. de re.
dini. s. riparum. tamen de iure non possunt habere aliquid quod
impediat publicam nauigationem. l. in prin. ff. de flumi.
¶ Quod sic. Vide feli. in c. significauerunt. de iud.

De honoratorum vehiculis. Rub. XIX.

LEX VNICA.

Dignitas honorati antiquitas in signũ digni
tatis, z honoris, boies i dignitate po
siti ibat in carrucis seu vehiculis, dubitabatur in ci
uitate Romana, vel vbe Costantinopolitana, vbi erat
puncpes an possint vti vehiculis ocs positi in dignitatibus illis,
z in illis ciuitatibus. Et videbatur q non propter reuerentiam
principis, tamen hic princeps permittit omnibus habentibus di
gnitatem q possint vti dictis vehiculis, etiã in illis ciuitatibus.
Quero vtrum habeat necesse vti carrucis. Tex. inuit quod sic,
dum dicit semper vtentur. Et tamen ex parte, id est, liceat eis vti
si velint. ¶ Et sic no. q doctores non habent necesse semper vti in
signijs doctoratus, sed possunt, si velint etiam vbi est princeps.

De metropoli Beryto. Rub. XXI.

LEX VNICA.

Ciuitas si efficitur metropolitana, non per hoc exit de iuris
dictione metropolitana,
¶ Plures rectores in eadem ciuitate esse possunt, sed in eadẽ pro
uincia non potest esse nisi vnus preses.
¶ Prouincia non potest dividi in plures sine rescripto principis,
¶ Communitates in preiudicium ciuitatis non possunt inter se
sas diuidere sine eius licentia.

De prouincis earum diuisione, de ciuitatibus z foris earum

Propter esse due ciuitates in eis, sine
matrices, hoc et in terminis. Done casum. In
prouincia Phenice erat ciuitates qda, i. metro
politana, z magna, q vocat Lyra. In eadẽ pr
ouincia erat qda ciuitas q vocabat Beryto, in
qua erat studiu gñale, z eadẽ vigeat multũ
peritia literariũ, ipetrauit a principẽ Beryto, vt ista ciuitas voca
ret metropolitana sicut ciuitas Lyra, z hoc Imperator ei cõcessit
fit ppter multas pntes, quibz ciuitas illa erat ornata. hoc p
mo. Sz cõtra hoc instat, qz Imperator facit iniuriã Lyra. Ad
hoc rñder Imperator q nulla ei sit iniuriã, qz ipsa etiã remane
metropolitana pmiuilegio antiquoñ Imperatorũ, z Beryto effi
cit metropolitana pmiuilegio suo h. d. ¶ Pro declaratiõẽ qro
q deat ciuitas metropolitana, gl. d. l. archiepiscopalis. ¶ Sz
videamus de iure antiquo anteq essent epi z archiepi, quid erat,
¶ Rñ. tres erant ordines ciuitatum, quedã marime, quedã magne,
qdã parue. Maxime dicebant ille, in quibus erat forũ causariũ,
cui suberat multe alie ciuitates, etiã habẽtes merum imperium,
Magne ciuitates dicebatur ille que habebat merum imperium,
nõ tamẽ habebat alias sub se. Parue dicebatur ille, que non has
bebãt merum imperium, sed solã iurisdictionẽ, que datur defen
soribus ciuitatum, vt in anth. de defen. c. ni. Istã diuisionẽ facit
tex. ff. de excus. tut. l. si duas. s. decet. Illa ergo ciuitas, que erat
maxima, vocabatur metropolitana hoc respectu inuentum est q
ciuitas, cuius sedes est patriarchalis vel archiepiscopalis, dicitur
metropolitana, qz habet plures episcopos sub se habẽtes merũ
imperium. Illa vero que habet episcopũ, dicitur ciuitas non me
tropolis. ¶ Sed quero, qualiter constituitur ciuitas? Rñ. voluntas
te Principis volens aliquem locum esse ciuitatẽ. Probatur per
hãc legẽ. Ann. tenet hoc in c. c. ab ecclesiariũ. extra de offi. ordi.
¶ An possibile est esse ciuitatẽ, licet nõ habeat episcopũ, qz Prin
ceps nõ pot facere epm, sed dat alia pmiuilegia, z sic non sequitur
¶ si papa priuat ciuitatẽ epõ, ergo debuit esse ciuitas. ¶ Sz qz
ro, qualiter pnuicia constituitur, hic videtur tex. q omnes ciuitas
tes que subsunt vni metropolitano, faciãt vnã prouinciam, vt hic

in l. ibi. fit illa m̄ pnuicie re. do. Ly. agit de preser. lon. eem. l. fin.
z ibi determinat, quod pnuicia appellatur fm cõmunem vñm, vt
Luscia, z Bardia, z si. z isto iure vtitur. Arbitror tñ q olim fuit
cta fuisse distinctio pnuiciarũ sic, vt ocs ciuitates que subsunt
vni presidi, z vni metropolitano, cõstituerent vnã prouinciam,
vt l. licitas. s. qui vniuersas. ff. de offi. presi. z sic secundum illũm
ritum antiquũ remanet adhuc hodie nominatio prouinciarum,
quo ad quedam. ¶ Tamen quilibet ciuitas habens distinctum
territorium, que superiozem non recogoscit, habens distinctum
ritum, vt no. gl. in l. si. de lög. tẽp. preser. ¶ Tertio quero pro de
ratione huius q hic principaliter dicitur, quõ in eadem prouin
cia possint esse due ciuitates matrices, videtur enim monstrari,
quod in eodem corpore sint duo capita, vt extra de offi. ordi. c.
qm. Rñder gl. si quis fuerit in eodẽ episcopo, qz duo officia, z
illud est monstrum, sed q vnus eps habeat duas ecclesias que
principales, hoc non est monstrum ita loquitur hic, vide gl. istam,
z not. eam. ¶ Circa pñmũ insurgit dubium, quõ est q vna ci
uitas non potest habere duos rectores, cum in eodem tribunali
possint esse plures iudices, vt l. ff. de offi. consul. z ff. de re iudi. l.
Dõponius scribit si vni. Rñdeo, ista procedit ad similitudinem
corporis humani. Monstrum enim est, si aliquis haberet duo
capita, sed nõ si haberet duas manus, vel duos pedes, vel similia.
z ideo isti rectores prouinciarum qui merum locum capiunt
nẽt, nõ possunt esse plures, vñ nõ pot esse nisi vnus. ¶ Sed alia offi
cia vbi non tamẽ preside, nihil est quod impediat, nam quilibet
pnuicia potest habere in pluribus ciuitatibus domicilium, z in
vtraque esse equaliter instructus, vt l. domicilium. ff. ad mun. fm
hoc in vna prouincia parificentur ciuitates magne, remanente
vniute prouincie. ¶ Sed quero, an vna prouincia possit dividi in
duas, ter. dicit q sic, ff. de alle. l. si eadẽ, puto tamẽ q hoc nõ pos
sit fieri sine rescripto Principis, vt ibi patet, z arg. huius legis. ¶ z
per hoc dico q cõmunitates non possunt seipsas diuidere in plu
res sine licentia ciuitatis, cui subsunt, quod intelligitur quantum
ad preiudicium ciuitatis, sed inter se causa cõmodiorẽ admi
strations possunt hoc facere, sicut in pluribus tutoribus, videt
vt l. ij. s. si. cum l. eq. ff. de adm. tut. vnum tñ cõmune remanebit,
vt l. inter tutores. ff. de adm. tut. ¶ Quero vtrum de duabus ciui
tatibus, vel prouincis possit fieri vna. Dicit gl. q sic, vt in anth.
vt ind. sine quoquo suffra, s. illud, z s. hoc autẽ. ¶ Imo fit hoc multis
modis. Quandoque cum vna non subiciatur alteri, sed vt vn
niatur, z hec vno, vel fit q vna sit principalior altera, vel quod vn
traque sit eque principalis, vt no. per gl. extra de sede vac. c. i. z ibi
per Anno. z doct. iuris canonici. ¶ Quero, quando vniuntur
due prouincie, quod vtraqz erant principalis, sed sub vno
preside, vtrum negotia vnus prouincie possint expediri in alia.
Respondeo sic, vt extra de offi. c. noui. z per Anno. ibi.

ADDITIONES.

A L E X. ¶ In ter. lib. derogatur, not. quod per hoc apparet
aperte quod si aliqua ciuitas efficitur metropolitana, quod non
propterea exit de iurisd. metropolitana sub cuius iure prius
strictus erat, nisi sit hoc specialiter statutum. Casus est hic si du
ne aduertatis, quod bene no. pro Florentinis, z Hispanis.
A L E X. ¶ Adde ad hoc Bart. z doct. in l. si heres. in s. vicis,
de leg. Item quid sit castrum, villa, burgus, vicus. ¶ Aliqua vide
¶ Felici. plene de oibus predictis, in c. Rodolph. de rescri. ¶ Bar.
in l. si. siue autẽ. ff. de ope. no. nun. z que ibi dixi post eum, z dixi
quid sit patria, z quid sit terra.
C L. si duas. Et ibi vide Ricol. de Heap. in s. gramatici. s. qrit
gl. q dicitur in l. c. Bar. z odde Firma, in tractat. de epõ. in pñd.
C Patriarchalis vel Archiepiscopalis. Adde Ricol. de Heap.
in l. si duas. s. de cet. ff. de excusa. z Bert. Firma, in suo tractatu, de
episcõ. in preludis.
A L E X. ¶ Abi dicit q si Imperator ex certa scientia scribit
vni loco tanq ciuitari, sciens non esse ciuitatem eo ipso ciuitas
efficitur. Ang. Adde quod si summus pontifex scribit aliquid
licui castro, z illud appellat ciuitatem, vide in cle. si summus pon
tifex. de verbo. signi. Item his dicitis adde Bar. in l. si. de verbo.
signi. vide Bar. in extranag. qui sint rebel.
A L E X. ¶ Adde etiã p Bar. in extranag. qui sint rebel. p gl.
z glo. in l. ciuitas. si. cer. peta. Et lz Bart. in extranag. dicit
quod princeps alio loco scribes tanq ciuitari, videt ciuitatem
cõstituerẽ si alias nõ erat, hoc tñ videtur contra casum de. in. de
sen. ecõ. vbi est text. q papa etiã ex certa scientia nominans cer
tam personam sub noie dignitatis, que dignitas ante non erat in
illo, non tñ illam dignitatẽ videtur concedere. Et qualiter con
stituat ciuitas, vide Bar. in l. si heres. s. vicis. de leg. l. Bar. in l. si.
de ver.

de verb. sig. z quod ibi dixi post eum. z Bart. in l. j. s. finantem in tra oppida. de oper. no. nun. z qualiter constituitur provincia. vi de que dixi post Bar. in d. l. sine autem inter oppida.

ALEX. C. De Balde Bart. z que ibi scripsi in l. j. s. hinc autem. ff. de oper. no. nun. de iocesi z territorio vide in cle. no. romani. de es lect. z Ang. in aurb. quomo. opoz. ep. s. non aliter. z ibi aliquid di xi. z in c. vbi periculum. de elect. in v. z m. l. j. de verb. sig. z in l. fin. de col. lictis. z l. j. in prin. quod cuiusq. vni. no. z in l. er. hoc iure. de iust. z iur. z quid si sit terra. vide in c. j. de postu. prel. z in c. cum in partibus. de verb. sig. Bar. in l. j. ad mun. Jnn. i. c. cu ad sedē. de resti. spol. z Bal. de pace Constan. in versicno romano. z in l. quicunq. castellorum. de fun. l. i. m. per roma. in l. j. s. finantem. de cad. tollen. adde qui sine rebelles in versu. Lombardus. Bald. v. i. detur tenere contrarium in l. pen. s. de prec. Jmpe. alleg. text. vj. q. j. c. precipuus. Adde Bal. in l. fin. de colleg. lictis in versu. vide Bar. in tractatu Tyberiadis. in s. l. i. m. in figura versu. his circa. z Bal. in l. i. s. aqua. de offi. proconful.

ALEX. C. De hac materia vide no. per Bart. z doc. in l. j. s. si coheredis. ff. ad l. fal. z Ang. in s. illud autem. vt iud. sine quoquo fuffr. z Quero. quando due civitates vel provincie. vel ecclesie vniuntur. an debita vnius alia debet supportare. Jnn. extra de pra. i. cap. pastoralis. tenet quod habeat locum titulus de separa. tionibus. quod ego examinaui in l. j. s. coheredis. ff. ad leg. fal. in eo quod ibi dicitur. an portio granata accedat non grauate. et ibi hanc questionem formant. Adde Bal. loquentem de duabz villis equatis. l. j. s. si coheredem. ad l. fal. vide text. cu pulc. za gl. in c. j. ne sede vac. z do. Anto. ibi. qui ponit species ad equatio nis. Et in quibus casibus ad equatio possit fieri. vide singulariter Bald. in l. j. s. leg. fal. ff. ad leg. Fal. idem Barto. in l. j. in princip. de leg. iij.

De canone frumentario vrbis Rome. Rub. XXII.

LEX I.

Frumentum promittens. intelligitur de frumento secundum communem usum loquendi. licet eius appellatione veniant omnia que ad usum sunt necessaria.

Si dicit. quod appellatione frumenti omnia. que ad victum necessaria sunt. accipiuntur. quod est verum hic. sed secundum communem usum loquendi frumentum intelligitur id tantum granum. quod secundum bonitatem excellit cetera. vt not. ff. de verb. sig. l. frug. z ideo si quis promitteret decem corbes frumen ti. intelligeretur de illo grano communi vsu loquendi. l. Labeo. de suppel. leg. secundum Jac. Bre. vt ipse dicit in d. l. frugem.

Autici. Hausta debet consideri se species incoz ruptas recepisse. quod debet appo bari aspectu officialium. tempore quo dantur. et quo restituerunt. h. d. C. l. Not. quod negotiata coarctata loco z tempore directe probatur per vsu. sicut affirmatiua. vt hic z ff. de aur. z arg. l. si quando. z l. pediculis. s. Heratius. et de hoc disputatur in c. bone memorie. extra de elec. tamen hec ve ritas declaratur per vsu. proprie non videtur. nisi color. z ex il la visione intellectus iudicat que res est. z q. tale iudicium omni bus notum est communiter. ideo diximus nos videre rem. sed no videtur vere. quia substantia rei inuisibilis est. Ita eodem modo per colorem iudicat intellectus nihil viti est. quia tale iudicium communiter est omnibus notum. ita directe probatur negotiata. sicut affirmatiua.

ADDITIO.

ALEX. C. Per vsu. Adde Bar. in cons. l. i. m. parte. Fel. in c. tertio lo co. de prob. z aliquid in c. super his. de accusa. z quod dixi in o. c. tertio loco. in apostli. Adde Jac. Rebu. in l. i. m. quis consortium. nu. s. de fabri. co. lib. Hoc non est verum. nam omnis negatio est priuatio. sed priuatio non cadit in aspectu directo. Nam quod non est. non potest videri. Sed quid est quod cadit in aspectu. entitas. per quam entitatem cognoscitur priuatio. ita hic intelli gitur. Ideo est necesse. quia negotiata minime potest probari. nisi per indirectum de quo per Cano. in c. bone memorie. extra de es lect. pio prima tame parte facit d. l. pediculis. s. Heratius. de aur. z arg. l. Eng. Negotiata qualiter probetur. Et Bar. in lactor. de proba. Bal. in l. hoc amplius de fideicom. z doct. in l. in illa stru puiat. oue in si. de verbo. obl. in l. i. s. si dubitetur. ff. quemadmo dum test. aper. z l. cum quidam. cum l. eq. de leg. i. z l. si potest. ff. de acq. her. per doc. in l. decem. ff. de ver. obl. z in l. j. Damnonius. s. r. i. p. uellions. ff. de acq. her. z per Ang. in s. hinc nobis i. aurb. de her. z Fal. z per Bal. in l. cum h. s. ff. de tralact. z in l. j. s. hoc interdico. de timere actiue priuato. z in s. si vero absint. de her. redi. z Fal. collat. q.

LEX II.

Si quis. Annulat omnia privilegia conceden tia remissionem canonis. h. d. De lex potest intelligi. vt annulet privilegia in posterum con ceda. vel iam concessa simpliciter. z tunc nihil no ui addit. quia hoc habemus s. de preci. Jnn. offe. l. nec damosa fisco. z si contrarius vel vti. pub. l. i. C. l. Secundo modo potest intelligi quod annulet privilegia concessa in quibus erat dictum expresse. non obstant. tali. l. z tunc adgit. q. auferit privilegia his. quibus erant concessa. z aduerendum. q. dicit non valeant. z in s. religio ipso iure. Extra q. op. s. de preci. Jnn. offe. l. vniuersa. Sci. Quandoque dicit lex. non valeat simpliciter. z tunc intelligit ipso iure. vt hic. z s. de le. non dubium. Quandoque dicit quod non valeat si per partem aliquid fuerit factum vel commissum. z tunc intelligitur ope exceptionis. vt d. l. vniuersa. Unde facit quod vbi statutum dicit quod si contraheutes non soluunt gabellam in tra octo dies contractus non valet. intelligitur ope exceptionis. sicut dixi in l. i. s. ita que. s. ea lege. ff. de verbo. obligatiobus.

LEX III.

Eminem. In lege precedit prohibuit remis sionem. nunc prohibet canonis mu tationem z imperata privilegia a iudicibus non admittantur. z impetrantes in duplum puniuntur. z iudices qui canones in proprios vsus conuertunt. puniuntur. h. d. In ter. ibi. ad vsu pas sionem. id est. conuertendo in proprios vsus. z Quero. quid si hoc scriptum fuit imperatum. Respon. non valet. nisi sit dicit. non obstante. l. tali. Et aduertendum q. debet exprimi. non ob. l. que prohibet imperari vel concedi. Item oportet q. in casu isto modo dispenseretur contra l. istam que prohibet iudices privilegia sic imperata admittere. alias recte iudex diceret. factos privile gium tuum valere. z te esse excusatum a pena impetrandi. sed ego non possum ista admittere. vel etiam audire vt hic. Item not. hic quod punit eos qui contraferent. quod intelligo tam de hoc im petrante. quam de iudice suscipiente quod tene menti.

De frumento vrbis Constantinopoli tana. Rub. XXIII.

LEX I.

Ulli nec. Quod debet dari in pane. non debet solui in frumento. Item ex mortuaria administratione crescit carissima. h. d. Ad evidentiā pres mitte qd Constantinus statuit certam quantitatem frumenti danti dam contributibus horreorum. qui illam quantitate deberent dare pistoribus. z pistores ex illa redderent panem coctum. z necessa rium domui Principis. z quorundam alio: um officialium publico rum. que quantitas fuit aucta per Theodosium. hoc premisso ves nio ad casum. Quero vtru domui Principis vel alteri domui pu blice. cui debet dari panis coctus. possit dari frumentum. Respo det Imperator. z dicit q. non. imo hoc prohibet. sed precipit dare panem coctum. z sic distribui canonem precipit Constantinus scri uari canonem auctum a Theodosio. Huius ratio est. q. si datur frumentum. pot conuertum alium vsu quam in pane. z sic dispo geretur. z carissima esset. q. si publica cogeretur emere frus metum. q. si moderate administrasset. venderet. h. d. In ter. ibi. nulli. scz domi aliquo: officialiu. Ibi. domibus vel nostris pu blicis. Hora. ex mala administratione frumentum crescit carisima. Ex hoc habes qd priores. qui habent arbitrium super abunda tia. possunt huius nomine ponere ordines qualiter. z quo ordi ne in ciuitate z quantum frumentum possit vendi. quolibet die vel quolibet mense. Facit ff. de offi. p. re. v. l. j. s. cura c. rms.

ADDITIONES.

1. Possit dari frumentum. Adde Ant. Lor. sing. suis in ver. fruz mentum qd incept. illud q. debet solui in pane. vbi allega. dictum Bar. hic. z hunc ter. 2. Cendi. Adde d. Bal. in l. j. s. de leg. cum cono. abidem per cum signaris. z Bar. in l. negotiatores. per illi ter. C. de epif. au. z flo. in l. si pendentes. s. si quid cloacarum. ff. de vsu fru.

LEX II.

Christatuta. Quatitas statuta ad emptio nem frumenti. non pot inuit nec ad alios vsus conuert. z q. de sit. debet in publicis libri scribi cōtrafacientes puniuntur in dupli. z lucrum assunt naturas fortis. h. d. C. l. Hora primo q. si in aliqua ciuitate est sta tuta certa quantitas pecunie pio habenda abundantia. q. officia libus publicis no competit arbitrium minuendi illam vel conuer tendi in aliam cam. vt hic dicitur in ter. z hic titulus no solui ha bet locū in ciuitate Romana. sed in qualibet ciuitate. vt hic no in

